

5. ТИПОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Завдання 1

Обсяг вітчизняного експорту складає 62 млрд. дол., обсяг імпорту – 65 млрд. дол. Обсяг експорту всіх зарубіжних країн складає 6750 млрд. дол., обсяг імпорту – 6550 млрд. дол. Розрахуйте світовий торговельний обіг, торговельний обіг кожного з регіонів, їх частку у світовому торговельному обороті, сальдо торгового балансу кожної з країн.

Приклад розв'язання:

Одними з основних кількісних показників зовнішньої країни є торговельний обіг і торговельне сальдо країни.

Торговельний обіг країни – сума вартостей експорту та імпорту країни за певний період часу

$$TO = E + I, (1)$$

де TO – торговельний обіг, млрд. дол.;

E – експорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.;

I – імпорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.

Сальдо торгового балансу – це різниця між вартісним обсягом експорту та імпорту товарів окремої країни.

$$CB = E - I, (2)$$

де CB – сальдо торгового балансу, млрд. дол.

Сальдо торгового балансу може бути пасивним, якщо $I > E$, і $CB < 0$, активним, якщо $I < E$, і $CB > 0$. Для будь-якої країни важливим є досягнення активного сальдо торгового балансу.

Для зазначеного прикладу для «Вітчизни» торговий обіг дорівнює 127 млрд. дол., сальдо торгового балансу пасивне, оскільки імпорт країни (65 млрд. дол.) перевищує експорт (62 млрд. дол.) і дорівнює – 3 млрд. дол.

Світовий торговий обіг є сумою експортів усіх країн світу, тобто

$$TO^{св.} = \sum_{i=1}^n E_i,$$

де TO св. – світовий торговий обіг, млрд. дол.;

n – кількість країн світу.

Таким чином, торговий обіг світу за даних умов складає 6812 млрд. дол. Сальдо торгового балансу іншого світу складає 200 млрд. дол. Частка торгового обігу кожною країною в світовому торговельному обігу розраховується як відсоток від світового торгового обігу. Для «Вітчизни» вона буде складати 1,87%, доля всього іншого світу 96,13%.

Завдання 2

Країна 1 та країна 2 виробляє товари 1 та 2. Витрати праці на виробництво одиниці продукції зображені в таблиці. Які переваги має кожна з країн і у якому товарі. Поясніть.

	Країна 1	Країна 2
Товар 1	10 год./од.	12 год./од.
Товар 2	7 год./од.	5 год./од.

Приклад розв'язання:

Країна 1 має абсолютну перевагу у виробництві товару 1 (менше затрат праці на одиницю товару 1 у порівнянні з країною 2). Країна 2 має абсолютну перевагу у виробництві товару 2, адже витрачає на його виробництво менше праці, аніж країна 1. Отже, країна 1 має абсолютну перевагу у виробництві 1, а країна 2 – відповідно у виробництві товару 2. Країна 1 експортує товар 1, а імпортує товар 2, а країна 2 – навпаки (експортує товар 2, а імпортує товар 1).

Завдання 3

Країна 1 та країна 2 виробляє товари 1 та 2. Витрати праці на виробництво одиниці продукції зображені в таблиці. Які переваги має кожна з країн і у якому товарі. Поясніть.

	Країна 1	Країна 2
Товар 1	16 год./од.	6 год./од.
Товар 2	15 год./од.	7 год./од.

Приклад розв'язання:

Країна 2 має абсолютні переваги у виробництві товару 1 та 2 (менше затрат праці на одиницю товару 1 та 2 у порівнянні з країною 1). Країна 1 має абсолютні недоліки у виробництві товару 1 та 2, адже витрачає на їх виробництво більше праці, аніж країна 2. Отже, країна 1 має абсолютні недоліком у виробництві двох товарів, а країна 2 – відповідно абсолютні переваги у виробництві обох товарів. Згідно теорії порівняльних переваг, якщо одна країна має абсолютні переваги у двох товарів, а інша країна – жодної абсолютної переваги у обидвох товарів, то всерівно всередині країни при порівнянні виробництва двох товарів – знайдеться той товар, який виробляється з меншими затратами, тобто має відносну перевагу. Отже, згідно теорії Д. Рікарда, країна 1 має відносну перевагу у виробництві товару 2, а країна 2 має відносну перевагу у виробництві товару 1.

Завдання 4

У країні I витрати праці на в-во товару $X=5$ год., $Y=1$ год.; у країні II витрати праці на в-во товару $X=5$ год., $Y=2$ год.. Загальний обсяг праці в країні I = 300; в країні II ==200. Побудуйте графіки виробничих можливостей обох країн. Якщо умови торгівлі = 3, якими будуть торгові можливості країн?

Приклад розв'язання:

Графік кривої виробничих можливостей для країни I:

$$X = 300 : 5 = 60 \text{ шт.}$$

$$Y = 300 : 1 = 300 \text{ шт.}$$

Графік кривої виробничих можливостей для країни II:

$$X = 200 : 5 = 40 \text{ шт.}$$

$$Y = 200 : 2 = 100 \text{ шт.}$$

Виходячи з теорії порівняльних переваг, відносні витрати для товару X складають $5/1$ у країні I і $5/2$ у країні II. Таким чином, товар X буде експортувати країна II. Відносні витрати для товару Y складають $1/5$ (0,2) у країні I і $2/5$ (0,4) у країні II. Країна I експортуватиме товар Y.

Країна 2 – X товар

Країна 1 – Y товар

Графік торгових можливостей:

Для країни I:

Якщо країна I експортує товар Y, то за повної спеціалізації країна виготовлятиме 300 шт. товару Y. За умов торгівлі = 3, обсяг максимально можливого імпорту товару X складе $300:3 = 100$ шт. Таким чином, графік торгових можливостей матиме наступний вигляд: $X=100$, $Y = 300$.

Для країни II:

Якщо країна II експортує товар X, то за повної спеціалізації країна виготовлятиме 40 шт. товару X. За умов торгівлі = 3, обсяг максимально можливого імпорту товару Y складе $40 \cdot 3 = 120$ шт. Таким чином, графік торгових можливостей матиме наступний вигляд: $X=40$, $Y = 120$.

Завдання 5

Дві країни А і Б незалежно одна від одної виробляють і споживають один і той самий товар X. Якою буде ціна товару X в умовах вільної торгівлі між країнами А і Б? Яка з країн буде виступати експортером товару X і який обсяг експорту (в натуральних одиницях)? Характеристику ринків в країнах А і Б наведено в таблиці 1. (D – попит; S – пропозиція; P – ціна).

Таблиця 1

Показник	Країна А					Країна Б				
P	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
D	100	90	80	70	60	65	50	45	40	350
S	30	35	40	45	50	50	60	70	80	90

Приклад розв'язання:

Для визначення ціни товару в країні А і країні Б необхідно побудувати графічні моделі ринків в декартовій системі координат; Ціна товару P – ордината; обсяги попиту або пропозиції – абсциса. Наприклад, модель ринку для країни А наведена на рис. 1.

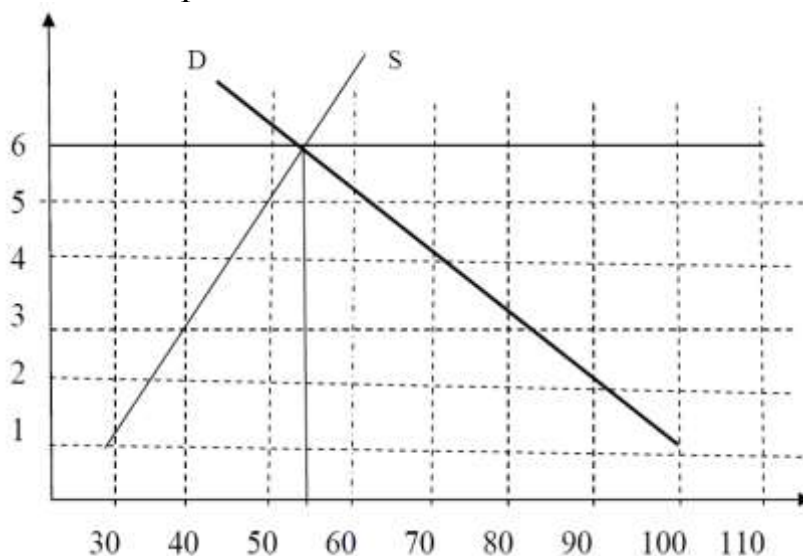

Рис. 1. Модель ринку товару X країни А

На ринку країни А ціна товару складає 6 ум. од.; рівноважний обсяг реалізації 55.

Аналогічно будується модель ринку товару Х для країни Б.

Експортером товару Х на міжнародному ринку виступає та країна, у якій ціна на внутрішньому ринку менша. Відповідно, країна з більшою ціною на товар Х буде виступати імпортером товару Х.

Завдання 6

Визначте економічні ефекти для споживачів, виробників, державного бюджету і країни в цілому від запровадження тарифного мита, якщо при цьому ціна товару на внутрішньому ринку країни перевищує світову на 20 грн., споживання зменшиться з 10000 до 8000 тис. штук на рік, а вітчизняне виробництво зросте з 5500 до 7000 тис. штук на рік.

Приклад розв'язання:

Для вирішення задач такого типу необхідно побудувати графіки, що ілюструють дану ситуацію на внутрішньому ринку країни (рис. 1).

До запровадження тарифного мита обсяги споживання товару в країні складали 10 000 тис. шт. на рік. При цьому обсяги внутрішнього виробництва задовольняли потреби в товарі лише на 5500 тис. шт. Таким чином, обсяги імпорту до впровадження мита складали 4500 шт. товар на рік.

Після запровадження мита імпорт товару скоротиться внаслідок скорочення попиту і збільшення внутрішньої пропозиції і буде складати 1000 тис. шт. на рік.

Запровадження тарифного мита призводить до того, що ціна на товар на внутрішньому ринці зростає, споживання товару скорочується, і споживачі змушені витратити на 20 грн. більше на кожну одиницю товару. Втрати споживачів складає площа трапеції, яка включає області (a + b + c + d).

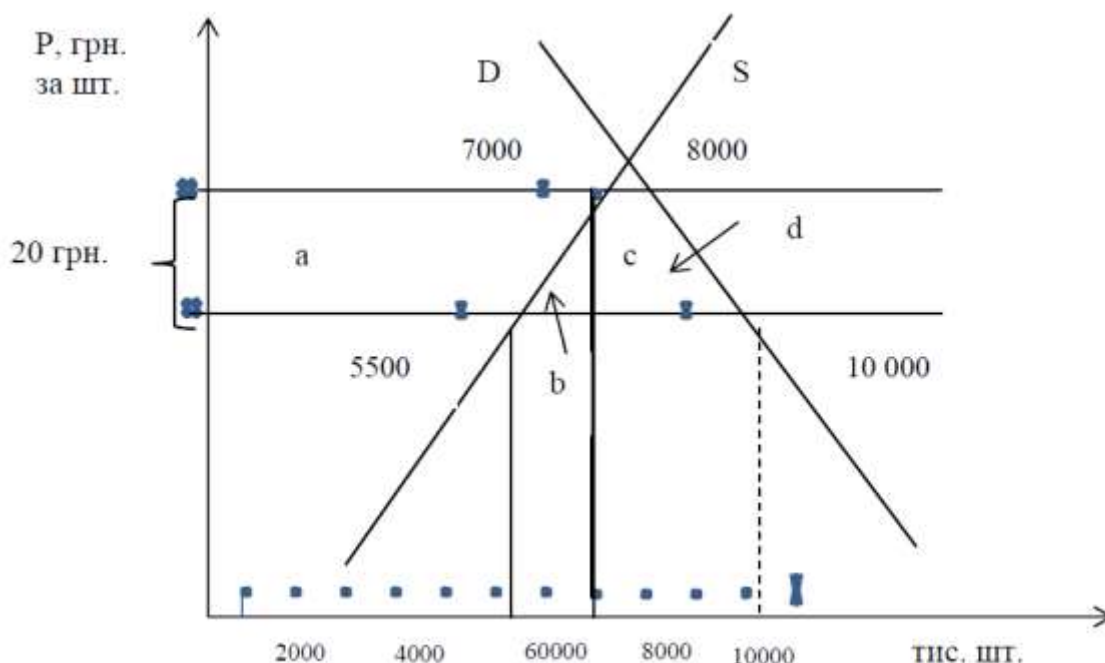

Рис. 1. Економічні ефекти від запровадження митного тарифу.

Для розрахунку втрат споживачів використаємо формулу розрахунку площі трапеції.

Площа трапеції складає половину суми підстав трапеції, які помножені на її висоту.

$$(a + b + c + d) = \frac{1}{2} * (8000 + 10000) * 20 = 180000 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення цін на внутрішньому ринку призводить до зростання внутрішнього виробництва, тобто до виграшу виробників, який кількісно складає площу трапеції (a):

$$(a) = \frac{1}{2} * (5500 + 7000) * 20 = 125000 \text{ тис. грн.}$$

Області b і d є чистими втратами суспільства від запровадження мита. Вони розраховуються як різниця між втратами споживачів і виграшами виробників і державного бюджету.

Тарифне мито є податком на імпорт, область (c), яка є добутком обсягу імпорту і розміру митного тарифу, відображає доходи державного бюджету.

$$(c) = 20 * (8000 - 7000) = 20\,000 \text{ тис. грн.}$$

Чисті втрати суспільства від запровадження митного тарифу складуть:

$$\text{Чисті втрати} = 180\,000 - (125\,000 + 20\,000) = 35\,000 \text{ тис. грн.}$$

Завдання 7

Розрахувати рівень внутрішньогалузевої торгівлі, якщо країна А експортує та імпортує три групи товарів при збалансованій зовнішній торгівлі (зовнішньоторгове сальдо дорівнює нулю):

Товар	Експорт, дол. США	Імпорт, дол. США
I	250	200
II	350	300
III	400	500

Приклад розв'язання:

При збалансованій зовнішній торгівлі індекс внутрішньогалузевої торгівлі розраховується за формулою:

$$I_t = 1 - \frac{\sum |x_i - m_i|}{\sum (x_i + m_i)},$$

де x_i m_i – відповідно абсолютні величини експорту та імпорту і-го товару (або товарної категорії).

$$I_t = 1 - \frac{(250 - 200 + 350 - 300 + 400 - 500)}{(250 + 200 + 350 + 300 + 400 + 500)} = 1 - \frac{200}{2000} = 1 - 0,1 = 0,9.$$

Оскільки індекс наближається до 1, то зовнішня торгівля країни А характеризується високим рівнем внутрішньогалузевої торгівлі.

Завдання 8

Зовнішня торгівля Молдови у 2021 р. характеризувалась такими даними (млн. дол. США):

Показники	Країни ЄС	Інші країни	Разом
Експорт товарів	8 841	6 706	?
Імпорт товарів	12 913	6 930	?

Розрахуйте щодо кожної групи країн:

А. Торгове сальдо.

Б. Торговий оборот.

В. Відносну частку країн ЄС в молдовському експорті та імпорті.

Г. Відносну частку інших країн в молдовському експорті та імпорті.

Приклад розв'язання:

Показник	Країни ЄС	Інші країни	Разом
Експорт товарів	8 841	6 706	15547
Імпорт товарів	12 913	6 930	19843
Торгове сальдо	-4072	-224	-4296
Торговий оборот	21754	13636	35390

А. Торгове сальдо – різниця вартісних обсягів експорту та імпорту:

Країни ЄС: $8841 - 12913 = -4072$ млн. дол. США;

Інші країни: $6706 - 6930 = -224$ млн. дол. США.

Б. Торговий оборот – сума вартісних обсягів експорту та імпорту:

Країни ЄС: $8841 + 12913 = 21754$ млн. дол. США;

Інші країни: $6706 + 6930 = 13636$ млн. дол. США.

В. Відносна частка країн ЄС в молдовському експорті:

$8841/15547 * 100\% = 56,9\%$.

Відносна частка країн ЄС в молдовському імпорті:

$12913/19843 * 100\% = 65\%$.

Г. Відносна частка інших країн в молдовському експорті:

$6706/15547 * 100\% = 43,1\%$.

Відносна частка інших країн в молдовському імпорті:

$6930/19843 * 100\% = 35\%$.

Завдання 9

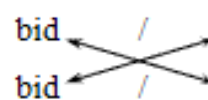
Потрібно знайти крос-курс канадського долара і японської єни – CAD/JPY, використовуючи котирування канадського долара і японської єни до долара США:

$USD/CAD = 1,3437/1,3441$

$USD/JPY = 138,5195/138,6220$

Приклад розв'язання:

Розрахунок крос-курсу для валют із прямим котируванням до долара США (долар є базою котирування для обох валют).

Пряме котирування = bid offer
Пряме котирування = bid offer

$bid = \frac{Bid \text{ USD/JPY}}{Offer \text{ USD/CAD}}$

$offer = \frac{Offer \text{ USD/JPY}}{Bid \text{ USD/CAD}}$

Крос-курс CAD/JPY = 103, 1/103,2

Завдання 10

Потрібно знайти крос-курс фунта стерлінгів до української гривні – GBP/UAH.

Курс GBP/USD = 1,20/1,21 – непряме котирування,
а курс USD/UAH = 36,9300/36,9343 – пряме котирування.

Приклад розв'язання:

Розрахунок крос-курсу для валют із прямим та непрямым котируванням до долара США, де долар є базою котирування для однієї з валют.

$$\begin{array}{l} \text{Пряме котирування} = \text{bid} \quad / \quad \text{offer} \\ \text{Непряме котирування} = \text{bid} \quad / \quad \text{offer} \end{array}$$

$$\text{bid GBP/UAH} = \text{bid GBP/USD} * \text{bid USD/UAH} = 1,20 * 36,9300 = 44,316$$

$$\text{offer GBP/UAH} = \text{offer GBP/USD} * \text{offer USD/UAH} = 1,21 * 36,9343 = 44,691$$

Таким чином, крос-курс GBP/UAH = 44,316/44,691.

Завдання 11

Необхідно визначити крос-курс англійського фунта стерлінга до австралійського долара GBP/AUD.

$$\text{GBP/USD} = 1,20/1,21$$

$$\text{AUD/USD} = 0,66/0,67$$

Приклад розв'язання:

Розрахунок крос-курсу для валют із непрямым котируванням до долара США, де долар є валютою котирування для обох валют.

$$\begin{array}{l} \text{bid GBP/AUD} = \frac{\text{Bid GBP/USD}}{\text{Offer AUD/USD}} \\ \text{offer GBP/AUD} = \frac{\text{Offer GBP/USD}}{\text{Bid AUD/USD}} \end{array}$$

Таким чином, котирування крос-курсу GBP/AUD буде 1,7910/1,8333

Завдання 11

Автомобільне колесо коштує в Україні 100 дол. США, у Польщі – 80 дол., у Франції – 60 дол. Україна – маленька країна, і її зовнішня торгівля не впливає на рівень світових цін.

А. В Україні вводиться 100-відсотковий адвалорний тариф на імпортування коліс із Франції та Польщі. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

Б. Якщо після цього Україна утворить митний союз з Францією, чи буде вона сама виробляти колеса або імпортуватиме їх?

В. Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі — виникає при заснуванні митного союзу між Україною і Францією?

Г. Припустимо тепер, що в Україні вводиться 50-відсотковий а не 100-відсотковий адвалорний тариф на імпортування коліс із Франції та Польщі. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

Д. Якщо тепер Україна утворить митний союз з Польщею, чи буде вона сама продукувати колеса або імпортуватиме їх?

Е. Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі – виникає при заснуванні митного союзу між Україною та Польщею?

Приклад розв'язання:

А. Ні, оскільки з урахуванням тарифу ціна колеса, імпортованого з Франції, дорівнює 120 дол.США, а з Польщі – 160 дол., що значно більше вартості коліс, які виготовлені в Україні.

Б. Україна буде імпортувати колеса з Франції за ціною 60 дол. США і відмовиться від власного виробництва або імпорту колес з Польщі, які у зв'язку з тарифом коштуватимуть 160 дол.

В. Виникає ефект створення торгівлі, оскільки менш ефективне внутрішнє виробництво України заміщується більш ефективним імпортом з Франції, якого до того не було.

Г. Так, оскільки з урахуванням тарифу ціна колеса, імпортованого з Франції – 90дол. США, що менше собівартості коліс, які виготовлені в Україні або імпортовані з Польщі.

Д. Україна припинить власне виробництво і буде імпортувати колеса з Польщі за ціною 80 дол. США, відмовиться від імпорту з Франції оскільки їх ціна буде 90 дол.

Е. Виникають обидва ефекти. Ефективність інтеграції залежить від співвідношення частки кожного з них.